

ЭНЦИКЛОПЕДИЯ

Намуулуун хайыата 335 сыл алынны күнүгэр торуктаа минитэ.

2003 с.
От ыйын
3
күнэ
чэппиэр
№ 79 (9241)



(Улуус баһылыгы мунһабыттан бэлиэтээһинэр)

Бэс ыйын устата улуус үрдүнэн 5 баһаар буолбут, ол курдук Үөдэйгэ чааһынай хотон, 1 Хомустаахха бэһиньк, урукку «Хотой» маҕаһын вагончига, Хатырыкка сарай, 2 №-дээх орто оскуола туалета умай-быттар. Былырыын эмиэ 5 баһаар тахсыбыт эбит. ОПС-18 штаты сарбыты туһунан ыам ыйын 18 күнүгэр 83 №-дээх бирикэс туһут.

Хатырык таһыгар 150-100 га иэннээх сиргэ ойуур баһаара буола турар. Ааспыт нэдиэлэ 30-ча олохтоох киһи, 10 лесхоз үлэһитэ, хас да трактор бу уоту умуруорууга үлэлэспиттэр. Уоту умуруорааччыларга солярка уонна бородуукта тийибэт.

Айылга харыстабылын инспекцията иһитиннэрибинэн сыл аңарын устата 73 кэһи бэлиэтэммит. Барыта 47 бэрэбиэркэ оҥоһуллубут. Балыгы харыстааһынга үлэ күүскэ барар. «Кэҥкэмэ» оҕо пааркатын тутууга инспекция үлэлэр. 4 дьыэ тутулан бүтүт. Ньидьилиттэн 1400 балык аҕалыллан күөлүгэрэ ытыллыбыт. Балыгы ытытыга нэһиликтэр дьаһалтала ситэ көмөлөспөттөр дьэн Р.Н. Мохначевская эттэ. Быйыл Нам улуугар 200 хатыһы бултуурга квота бэриллбит. Биир хатыһы ыстараабын сыаната 24 тыһ. солк буоларын үрдүнэн браконьердар тохтообтор, тутуллаллар.

Балыһа коллектива ыһахтар көмнөригэр күүһүрдүлүбүт дьуһурустубанан үлэлэббит. Орконсултациятын дьэтин өрөмүөнэ бара турар. Бу нэдиэ-

лэҕэ территорияльнай фондаттан бэрэбиэркэ кэлэн улуус үгүс балыһаларын көрүөхтээх.

ХХХ
9 оҕо оскуоланы мэтээлинэн бүтэрбит, ол курдук 4 кыһыл көмүс, 5 үрүҥ көмүс мэтээл баар буолбут. «Абитуриент» штаб үлэтин салгыыр, кылаабынай корпуска 353 кабинекка Нам улуунун штаба тэриллибит. Целевой миэстэни түгэтэр комиссия үлэтин саҕалаабыт.

ХХХ
«Дьулуур» фонда кредиты төннөрүүгэ үлэлэр. 30 %-наах кредит 1 ый иһинэн төннөрүллэр, төннөрүллүбөт түгэнигэр пеня аарыллар. Нэһиликтэр дьаһалтала төһө дьыэ тутулуубутун туһунан отчуттарын биэрбэттэр. Дьинэр хас нэһилик аайы үлэҕэ кирибит дьыэлэр бааллар.

ХХХ
Тыа хаһаайыстыбатын управлениетын начальнига М.Д. Соловьев иһитиннэрибинэн ааспыт нэдиэлэҕэ ыһы үлэтэ салгыы ытыллыбыт. 716 га сиргэ сэлэһинэй, 263 га сиргэ дьэһимиз, 644 га сиргэ эбиэс, 640 гага хортуопшуй, 194 гага оҕуруот аһа ыһыллыбыт. 170 га сир паардаммыт. 614 тонна үүт атыһаһыллыбыт. Билигин туругунан күнгө 21 тонна үүт тутуллар. Ол былырынынгыттан 80 % элбэх, 23 тонна эт оҥоһуллубут, ол былырынынгыттан 5 % элбэх. 5710 ынах, 2000-тан тахса биз төрөөбүт.

ХХХ
Ыһаахха сылдыбыт ыалдьыттар көмөлөрүн билдэрбиттэр, ол курдук Корея куоратын мэра Нам улуунун кытта биригэ үлэлэр баҕатын биллэрбит, тыа хаһаайыстыбатын академиятын ректорын кытта оҕолору үөрэххэ киллэри туһунан кэпсэти буолбут. Улуус баһылыга Д.П. Корякин график быһыытынан нэһиликтэр объектарын кэрийэн үлэни кытта билсиптэ.

ХХХ
Маймаҕа-Түбө суолун «Быйан» АО салгыи оҕорор, манна 10-ча массьына үлэлиир.
Бэлиэтэни В. РЫКУНОВА

ЭБЭРДЭЛИИБИТ!

Саха Республикатын Президенин Ыйааҕынан сокуоннаһы бөгөргөтүү уонна өр сыллаах үтүө суобастаах үлэтин иһин Нам улуунун суугун председателигэр Николай Николаевич СТЕПАНОВКА «Саха Республикатын үтүөлээх юриһа» бочуоттаах аат иҕэрилиннэ.



ХАМАБАТТАҒА ДЕТДОМ ТЭРИЛЛИБИТЭ 60 СЫЛЫГАР



ИИТИЛЛИБИТ ИЭСТЭЭХПИТ

Нам оройуонугар Хамабаттаҕа детдом тэриллэн уон сыл үлэлэбэтэ. Сэрии сылларыгар көрүүтэ-истиитэ суох хаалбыт, тулаайах, көмөрө наадыһар оҕолорго анаан детдомнары тэрийии правительство дьоһуннаах дьаһала этэ.

Оройуон салалтата, норуот үөрэдиригитин салаата тулаайах оҕолору хомууан бири сиргэ түмэн олодор, үөрэттэрэр дьаһалы тутатына ылбыта. 1943 сыл тохсунньуга оройуон нэһиликтэригэр, Дьокуускай куораттан оҕолор кэлитэлээн испиттэр. Ол курдук Таастаах сэттэ кылаастаах оскуолатын көрүүтэ-харыһыга наадыһар түөрт тулаайах үөрэнээччитэ 1943 сыл олунньу 14 күнүгэр детдомна атаарыллыбыттар. Дима Аргунов, Проня, Петя Соловьевтар уонна мин детдомна барар буолбутун истэн сүрдээһин үөрбүпүт. Мин таһаһа-саба суох буолан ыксаан сылдыарым, сылы хайдах туоруурум биллибэт да курдуга. Олунньу ый ортотугар дьылы оскуолаҕа халтан сонноох, хортуус туомнаах, алдыаммыт этэрбэстээх, саарда, үтүлүгэ суох сылдыбытым. Көмөлөһөр киһи суоҕа. Онон детдомна бары миэхэ ыра санаа туолуутун курдук этэ.

Таастаахтан араа икки хонон, үһүс күммүтүгэр Хамабаттаҕа Арыы Тииккэ детдом оҕолорун корпуһугар кэлбиһит. Манна баанньыктанан, саҕа таһас ылан, адыас атын дьон буола түспүпүт. Кэлбит оҕолору эдэркээн Ольга Васильевна Авксентьева үөрэ-көтө көрсүбүтэ, эбэрдалиһи тоһуйбута. Ольга Васильевна миһигиттэн элбэһи ыйыппыта, өйбөр аһаан суоттаппыта. Кини кэлин миһигин Нам орто оскуолатыгар нуучча тылыгар уонна литературатыгар үөрөспүтэ. Ааһыһа уонна аһаанна программаттан олус хаалбыт этибит. Ону кини ийэтэ Вера Николаевна ситиһиннэртэ-эбитэ, кылааспытын үчүгэйдик бүтэрбиһит. Ити курдук государство кыһамныгынан кылаастан-кылааска дабайан испипит.

Детдомна икки корпуһунан олобуһупт. Улахан оҕолор — Арыы Тииккэ, кыралар — Кириэс Кытылга, билигин Хамабатта орто оскуолатын араа өтүгүтүр турар дьыэ. Директорынан, иитэччинэн элбэх киһи үлэлэ-эбитэ. Сорохторун умнутаалаан кэбисиппин. Ардыгар директоруунан түбөһиэх да дьоннор үлэлиир быһыылаахтара. Попов Иван Васильевич дьэн киһи детдом директоруунан үлэлэбэтин, бука, билэр аһыһах буолуо. Сэриигэ сылдыбыт, контузиялаах, өйдүүбүн — кууруссаларытын оҕолорунан туттаран бүтүннүү сизэн кэбисиппин.

(Хамабатта детдома тэриллибитэ 60 сылыгар аналлаах балаһаны 3 стр. көр)

1943 — 1954 СЫЛЛАРГА ХАМАБАТТА ДЕТДОМУГАР ИИТИЛЛИБИТТЭРЭ

1. Винокурова Татьяна Даниловна, Хамабатта, Герой-Ийэ, ыанньыксыт.
2. Эверстов Василий Васильевич, Салбаҕ, учуутал, оскуола директоруунан үлэлэбэтэ.
3. Петров Михаил Иванович, Хамабатта, механизатор.
4. Парников Василий Семенович, Дьокуускай, художник.
5. Гаврильев Семен Дмитриевич, Ньурба, тутууга үлэлэбэтэ.
6. Филиппов Иван Васильевич, Нам с., тутууга үлэлэбэтэ.
7. Филиппов Иван Васильевич, Нам с., суоппарынан үлэлэбэтэ.
8. Соловьев Проконий Егорович, Партизанҕа отделение управлюһа, биригэдиир, механизатор, Саха Республикатын норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ.
9. Соловьев Петр Егорович, Салбаҕ, булчут, билигин пенсияҕа олоҕор.
10. Григорьев Ион Михайлович, Хамабатта, механизатор.
11. Григорьева Александра Михайловна, Хамабатта.
12. Аргунова Мария Матвеевна, Нам с., полиграфистка.
13. Сивцева Марфа Николаевна, Нам с., полиграфистка.
14. Ушницкая Февронья Дмитриевна, Салбаҕ, учуутал, дьаһалта баһылыгы солбуһааччы.
15. Протопопова Анна Ивановна, Салбаҕ, ыанньыксыт, пенсионер.
16. Шарапов Николай Николаевич, Дьокуускай, художник-керамист.
17. Новгородова Лидия Павловна, Дьокуускай, Опера уонна балет музыкальнай театра, Саха Республикатын үтүөлээх артиһа.

(Бүтүрүтүн 4-с стр. көр)

Бэс ыйын 30 күнүгэр улуус муниципальнай тэриллитин баһылыгы Д. П. Корякины кытта үгэс буолбут көрсүүгүгэ быйыл оскуоланы мэтээлинэн бүтэрбит оҕолору үөрүүлэх быһыыга-майгыга чыстээтилэр. 9 медалист - бу биһиги улууспугар кэһи кыһаҕа буола илик дьоһун ситиһии, ону сэргэ үөрэх управлениетын начальнига В. Н. Дьяконова иһитиннэрибинэн, улуус үрдүнэн үөрэххэ ситиһии 96,9 % көрдөрүүтүгэр ха-



КОМҮС МЭТЭЭЛ СУҔУМА



ачыстыбата 41% тэҥнэспит. Кыһыл көмүс медалистарынан Алена Дьяконова (Нам 1 №-дээх орто политехнической оскуола), Анастасия Герасимова (Хамабатта саха-француз ассоциированнай оскуола), Татьяна Бочкарева (улуустаағы гимназия), Екатерина Румянцева (улуустаағы гимназия) буоллулар. Оттон үрүн көмүс медаллары Елизавета Владимировна (Үөдэй орто оскуола), Айтилина Скрязина, Мария Дьяковская, Майя Попова, Күннэй Климовская (төрдүн гимназия выпускниктара) ситистилэр.

Улуус баһылыга кыргыттары уонна кинилэр төрөспүттэрин, учууталларын эбэрдэлээн туран үрүн көмүс мэтээллэри туттарда, оттон кыһыл көмүс медалистар от ыйын 5 күнүгэр Дьокуускайга киирэн президент В. Штыров илиитигэр мэтээллэрин тутуохтара. Туйгун выпускниктарга муниципальнай тэрилли дьаһалтатын аатыттан эбэрдэ суруктары, бэлэхтэри, төрөспүттэригэр махтал суруктары туттардылар, ону таһынан Дмитрий Панкратьевич мантан ыла элбэх сырыы күүтэринэн бирикэмнээх 1-2 тыһ. солк. суумалаах көмө аһаммытын иһитиннэрдэ. Харда тылы төрөспүттэр ааттарыттан Зинаида Алексеевна Герасимова, оҕолор өтүлэриттэн Алена Дьяконова элбэх үлэни-сыраны ууран үөрөспүт учууталларыгар уонна улуус, оскуола салалтатыгар кыһамнылары иһин махтаннылар.

Оскуоланы бүтэрээччилэр бу күнүгэр сүрүн суруктара - үөрэххэ киири. Салгыыкэпсэтигэр Дмитрий Панкратьевич үөрэххэ киирээччилэргэ улуус, республика өтүтүтэн оҥоһуллар көмөүс тохтоо. Ол курдук үксүн Дьокуускайга үөрөнөр Нам студэннарын уопсайынан хаачыһы, автобуһунан чэпчэтиллээх сырыылар баһаарыллаллар. Согуруу үөрэнэр студэннарга эмиэ медалистаран Настя Герасимова эрдэ туттарсыһа кыттан икки үрдүк үөрэххэ ылыллыбыт, ол Москватаағы Губкин аатынан нефть уонна гаас академията уонна Россиятаағы Норуоттар доҕордоһууларын университета (айылданы туһаны факультета). Олортон кини иккиһин талбыт. Атын кыргыттар эмиэ Москва, Санкт-Петербург, Хабаровская куораттарга баар үөрэх тэрилтэлэригэр туттарсар былааннаахтар, оттон Дьяконова Алена СГУ биолого-географической эбэтэр филологической факультетыгар туттарсар санаалаах. Туйгун кыргыттарга инники олохторугар өссө үрдүк ситиһилэри баһаран туран үөрүүлээх көрсүүнүү өйдөбүннүк хаартыскаҕа түһүүнөн түмүктээтилэр.

Л. НОВГОРОВОДА

ХАМАГАТТАГА ДЕТДОМ ТЭРИЛЛИБИТЭ 60 СЫЛЫГАР

ИИТИЛЛИБИТ ИЭСТЭЭХИТ

Детдомга үлэлэбиттэр көмөлөрүнэн үөрэнэн, үлэлит буоллахпыт. Ийэни, аҕаны солбуйан, ардыгар аччыктыыры да умнан, түүннэри-күннэри түбүгүрэн оҥоруу үлэлэбит дьону мэлдьи өйдүүбүт, кинилэр сырдык үтүө ааттара, мөссүөннэрэ өйтөн-санааттан сүппэтэр. Үчүгэйи оноруу хаһан да умнуллубат!

1945 сыллаахха олунньу ыйга директорунан Парников Роман Семенович ананан кэлбитэ. Опытаах учуутал, тэрийээччи буолара тутуу биллибит. Кини урут районова үлэли сыйдыан кэлэн хаатын-ка түнгөтөн барбыта. Детдом материальной базатын бөһөгөтүүгэ, иитэр үлэни сүрүннээһингэ пре-



по-дава-тельская састаабы

сүүмүрдээһингэ болҕомтолоохтук сыһыаннаһан, үлэ-хамнас биллэрдик тупсубута.

Колхоз бырабыланын аатыгар туруорсан, Арыс Тииттэн дьэ көһөрөн, детдом кортуһугар сыһыары туттарбыта, онон оҕолор биир сиргэ олоҕоллору кыаллыбыта. Таһас-сап, иһит-хомуос атыылаһыллан, ас-үөл дэлэйэн, детдом оҕолорун олохторо тупсубута. Үлээ оҕону иити саҕаламмыта. Иитиллээччилэр оттук мас бөлөмнүүлэрэ, колхозка от үлэтигэр көмөлөһөллөрө. Оҕурут аһын, ордук хаппыстаны үүннэрэллэрэ, лууктууллара, бурдук куолаһын хомуйаллара, үгүс туһалаах үлэни дьарыктаналлара. Роман Семенович ити курдук тулаайах оҕолор тустарыгар дьобуруун, сыратын ууран үлэлэбитэ.

Ленин аатынан колхоз бырабыланын аатын председателэ Иван Николаевич Бурнашев оҥоруу ураты болҕомтолоох этэ, көмөнү элбэхтик онорбута. Мэлдьи кэпсэ-

тиһэрэ, сүбөлиирэ, кэлэ сылдьара. Бука, үлэһиттэр бэйэлэрин олохторо да ыарахана эбитэ буолуо. Ону аахсыбакка тулаайах оҕолору иити-игэ олус түбүгүрэллэрин өйдүүбүн. Иитээччилэринэн Барамыгина М. В., Таркаева А. Д., Петрова Н. П., Петрова С. П., Колпашикова К. П., Находкина-Жиркова В. А. о. д. а. кыһамныһаахтык, бэриниилээхтик үлэлэбиттэрэ.

Николай Гаврильевич Новгородов сэрйиттэн төнөн кэлээт, детдомга старшай пионер баһаатайынан үлэлэбитэ. Оҕо фантастикатын үлүгүрүнэр, романтикатын сайыннарар кэрэхсэбиллээх мероприятиялары ыыталаабыта.

Режимгэ сөп түбөһүннэрэн, бииртэн биир баай ис хоһоонноох биэрчэрдэр, өйдөбүллээх оонньуулар, күрөхтэһиллэр буолаллара. Итиннэ оҕолор багаран, умсугуян туран кытталлара. Николай Гаврильевич детдом уурайытын кэннэ Хамаҕатта орто оскуолатыгар учууталаабыта.

Сэри сылларыгар уонна ол кэнниттэн детдом уон сылын уста элбэх оҕо иитиллэн тахсыбыта. Үгүстэр бэртээхэй үлэһиттэр, специалистар буолбуттарынан кини туттабыт. Кинилэр үтүө-мааны ыаллар ийэлэрэ, аҕалара. Урукку иитиллээччилэртэн үгүстэрэ билгин 30-40 сыл үлэ ыстаастаах пенсионердар буолдулар.

Детдом урукку иитиллээччилэрэ Аргунова Мария Матвеевна, Сивцева Марфа Николаевна оройуоннаағы типографияга олохторун тухары үлэлэбиттэрэ. Убайды-быраатты Филипповтар илиилэрин үлэттэн араар аилктэр. Хамаҕатта оҕолор Герой-ийэлэр Вера

Саввична уонна Татьяна Даниловна Винокуровалар ураты бочуоттанар дьоннор. Уоннуу оҕону төрөтөн, иитэн, улаатыннарар үлэһит онортоотулар. Бэйэлэрэ эр сылларга сүөһү үлэтигэр үлэлэбиттэрэ, мэлдьи холобур буолаллара. Вера Саввична Бочуот Знага орденнынан наҕараадаламмыта.

Протопопов Наум Никифорович оҕо сааһыттан үлээ эриллэн, мускуллан улааппыта. Кэлин суоппарынан үлэлээн баран, билигин пенсияга олоҕор. Григорьев Ион Михайлович колхозка да, совхозка да төһүү үлэһит, механизатор этэ, билигин пенсионер. Петров Михаил Иванович мындыр үлэлээх наладчик, дьонго-сэргээ үчүгэй үлэтинэн, үтүө майгыһынан кэрэхсэтэрэ. Протопопов Михаил Петрович айылҕаттан мас ууһа, идэтин билигин да хааллара илик. Ушницкая Февронья Дмитриевна отучча сыл Салбанга олоҕор, нэһилиэк Сэбиэтин председателиэн үлэлэбитэ.

Соловьев Проконий Егорович Партизанга уһун кэмгэ биригэдирирдээбитэ, Саха Республикатын норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ. Соловьев Петр Егорович идэтигэр булчут, усулуобуйа суоҕунан үөрэхтэн уурайан, оҕо сааһыттан улахан дьону кытта тэһнэ үлэлэбитэ. Билигин Салбанга пенсияга олоҕор, сүөһү ииттэр. Шаропов Николай Николаевич, Шапошников Михаил Михайлович биллиилээх художниктар, Новгородова Лидия Павловна сэдэх идэлээх музыкант, Кычкин Леонид Николаевич СГУ кафедратын сэбиэдиссэй о. д. а.

Мин детдомна сэттэ сыл олоҕорбутум. Учуутал идэтинэн үлэлээн пенсияга тахсыбытым.

Онтон «Комсомольская» совхозка экономической үөрэхтэһин кабинетин сэбиэдиссэйинэн үлэлэбитим. Оскуола учууталынан, завучунан, директорунан үлэлэбитим. Бэйэм санаабар, үгүс сырабын, дьобуруун детдомга иитиллэн киһи буолбут сирбэр — Хамаҕатта орто оскуолатыгар биэрбитим.

Детдомга иитиллибиттэри кытта бигэ сибээспит суоҕа хомолтолоох. Үгүстэр хайдах дьылҕаламмытара биллибэт. Республиканскай суолталаах детдом Хамаҕаттага тэриллибитэ биир туспа история, анал үөрэтинин, чинчийини эрийэр үлэ. Детдом историятын, кини олоҕун музейга көрдөрөр буоллар сөптөөх буолуо этэ дии саныыбын.

Георгий КРИВОШАПКИН,
детдом урукку иитиллээччигэ,
РСФСР норуотун үөрэтири-итин туйгуна



Орто дойдуга киһи буолан төрүүр улахан дьол дэнэр, ыалга оҕо төрөөтүбүнэ хайдахтаах да улахан ситиһингэ тэнэ суох дьэ кэргэнгэ улахан дьолунан ааһыллар, оҕо сэттэтин туолан оскуолага барар кэмэ кэлэн, үлэһит киһи курдук, күн аайы үөрэх эйгэтигэр улам ылларан биллилээх, үрдүк культу-ралаах киһи буолар суолутар үктэ-нэр.

дьуурунай иитээччи аанга туран илигин, тынҕраахын бэрэбиэркэлиир, онон аһыргар илигин суунан, айахын сайынан баран остолобуойга киирээбин. Оттон үлэрэх чааһын ыллааха, олус бэрээдэктээхтик, ким туохха сыһыаннааһын, доруобуйатын учуоттаан ирдир этилэр. Туйгун үөрэхтээх оҕолор Артека сыннына бараллара, уруһуйга ураты үһүлүчү

СААМАЙ УЯАН МИЭСТЭТЭ ТУЛААЙАХ ОБОЛОР ЭТЭ

Ол сылдьан эмискэ оҕо дьонун утуу-субуу сүтэртээн, ыарахан сэри дьылын будулҕаныгар ыттылар дьылҕалаах киһи буолар. Ол сылдьан үтүө санаалаах, тулаайах оҕолор олохторун тосту уларытар, ыраабы көрөр Парников Роман Семенович курдук дьиннээх педагог, ыраас дууһалаах, сырдык өйдөөх чаһыхай дьонго тиксэр эмиз улахан дьолунан ааһабын.

Бу мин билигин улахан уопуттаах оскуола директора — педагог буолан олон эритэ санаан, өйдөөн кэллэхпинэ ис-испиттэн изийэн-долгуян ахтабын, саныыбын. 1954 сылга Хамаҕаттатаағы детдом директорун Парников Роман Семеновичи көрөн, онтон ыла олоҕум тосту үчүгэй өттүгэр уларыттым. Детдомга оччолорго 46 оҕо, 4 итээччи, ол иһигэр фельдшер, 2 повар, 1 ыанньыксыт, 2 түүннү харабынай, 2 хара үлэһит бааллара.

Детдомга иитиллибит оҕолор эргичи идэлээх буола итиллэр этилэр. Уруһуй, ис, быһсапка, ырыа, үңкүү, музыкальной инструмент дьарыктаныы, араас үүнээйини үүннэри, ас астааһына, тас эли арааһа, ону таһынан ырааска, чэбдик буоларга болҕомтолорун уураллара. Хас бырааһынньык аайы 4 арааһа остуолга хотойоро, саҕа таһас, биридэ дьахтар бырааһынньыгар кыргыттар икки былааччыга тикпиттэрэ, биридэ кээһэнни, иккиһэ сийдэс боростуой, ол күн бары уолаттардьын, кыргыттардьын саҕа таһастаан сырыттыбыт. Үөрүү-көтүү мунура суох. Аһыргар сирбитигэр остуол мэлдьи манан скатердаах, 6-5 оҕо дэлэчи олон аһыргар кэмигэр

оҕолор куоратка музейга сылдьаллара, биллэр художниктарга Роман Семенович бэйэтинэн оҕону сизгэ сылдьан үлэтин (уруһуйун) көрдөртүүрө.

Музыка, уруһуй өттүнэн элбэх киһи идэтигэр билигин да ситиһилээхтик үлэли сылдьаллар. Холубура, Л. Г. Новгородова, В. Алексеева-Яковлева, Ю. Г. Сивцева, Е. Степанова, М. Сапожников, М. Горихова о. д. а. Ону таһынан элбэх тугуу үлэһиттэрэ тахсыбытара.

Туох барыта дэхси, кэрэ буолбат, ол курдук Роман Семенович оҕолор биир ыарахан быһылаан буолан ааспыта. Бырааттыы Ивановтар уоран, хаайыга киирэн турардаахтар. Онно ытты-ытты киһи астаһарын өйдүүбүн. «Оҕолорум муннаахтар сыталлар, мин туох сыһаны онороммун ити оҕолор түбэстилэр?..» диин бэйэтин наһаа буруйданар этэ. Бу сүрдээх күүстээх санаалаах, олох араас долгунарыгар охсуллубут киһи саамай уян миэстэтэ тулаайах оҕолор этэ, мэкитизигэр умса түспүтэ, ыараханньык үктэнэн хаамар буолбута. Ол оҕолор иннилэриттэн төһөлөөх кабинеттары кэрийбитэ, ытаабыта-соҕообута биллибэт.

Оҕолор, иитээччилэр иннилэригэр үөрэх-иити үлэтэ кытаанахтык ирдэнэрэ. Ол иһин да буолуо оҕолор бары ис-тас үлэни кытта үөрэхтэрин ситиһиллээхтик дьылы түмүктүү слэртэ.

Валентина ЯКОВЛЕВА,
ССРС культуранын туйгуна,
педагогическай үлэ ветерана,
Табага музыкальнай оскуолатын директора

ГЕРОЙ-ИЙЭ МАХТАЛА

Мин Нам Салбангыттан төрүттээхпин, дьонум Киров аатынан колхозка үлэлиллэрэ. Ийэм тоҕо эрэ аҕабыттан араасан хоту Булунга барыт этэ. Онтон аҕабын сэри сагаланын кытта үлэ фронтугар илдьэ барытара. Бэйэм үгүс сэри тулаайахтарын курдук аймахтарым устун сылдьыбытым, Хатырык оскуолатын интернаттар олонор биэр сыл үөрөммүтүм.

Сэри тулаайага элбээн 1943 сыллаахха Нам оройуонун Хамаҕатта нэһилиэгэр тулаайахтар дьэ элэрэ — детдом аһыллыбыта. Мин курдуктар онно аан бастаан түбэспиппит. Араас оройуоннартан муштубут ийэтэ-аҕата суох саҕа чороччу улаатан эрэр уолаттар, кыргыттар бэрт иллээхтик, биир улахан ыал оҕолорун курдук олоҕорбутун, үөрөммүспүт, үлэлиирбит.

Оччотоогу детдом оҕону үлээ утумнаахтык иитэрэ, үөрэтэрэ. Билиги иитээччилэрбит салалтатынан саас эрдэттэн эһиил кыһын кыстыгы маспытын бөлөмниирбит. Оччотолорго билигин курдук оскуола кыһын тоҕон сабыллар түгэнэ суох буолар этэ. Оскуола, интернат, детдом сабыллынааһына иэдээн буола-лаа дии.

Саасынан детдомтан тахсар кэмим тиийэн кэлбитэ. Ханна да барар сирим суох буолан, детдомум

сүөһүтүн көрөөччүнэн хаалбытым. Кэлин колхозка, совхозка, ханнык баҕарар үлээ үчүгэйдик үлэлиир буоламын коммунистическай үлэ ударнига диин үрдүк аакка тиксэ сылдьыбытым.

Хамаҕаттага олоҕум аргыһын Илья Акимович Бурнашевы көрсүбүтүм уонна кинини кытта 48 сыл эйдэмнээхтик олоҕорбутун. Советскай кэм сағана элбэх оҕолоох дьону өйү үлэрэ, үрдүк чыскэ тиксэрэллэрэ, Герой аатын игэрэллэрэ. Билиги 10 оҕону төрөтөн, иитэн, улаатыннарар дьон онордубут. Миэхэ Герой ийэ үрдүк аата игэрдилибитэ. Советскай Союгу Ысыттарын кэннэ ити ааты эмиз мэллэспиттэрэ. Ол ээрэри мин Советскай Союз Герой ийэтинэн буоларбынан уонна онно олоҕу уурбут кэмимэн — государство көмөгүнэн детдомга иитиллибит сылларым буолаллар. Билигин 21 сиэннээхпин, хос эбээ буоллум.

Ити курдук советскай кэм сағана детдомга иитиллэн киһи буолбутум, уон оҕону төрөтөр, иитэр дьолломмутум.

Татьяна ВИНОКУРОВА,
Герой ийэ, Хамаҕатта

МАХТАЛЫМ МУНУРА СУОХ

Уоттаах, үгүс хаан тохтуулаах Ийэ дойдуну көмүскүүр сэри бара турара. Ханна баҕар курдук, Нам оройуонун нэһиликтэригэр аҕалара, убайдара, аймахтара сэригэ баран, тулаайах оҕо үгүс этэ. Дьиннээх сэри тулаайахтара диин кинилэр буолаллар.

Оччотоогу ыар кэмгэ партия, правительство оҕолорго кыһамныһа өссө күүһүрбүтэ. Миниги кырыы нэһиликтэн буланнар, Хамаҕатта нэһилиэгэр баар детдомга киллэрбиттэрэ. Манна 70 тулаайағы мустуот этилэр. Бары даҕаны харахпытын өрө көрбүштү, таһнар, үөрэнэр кыахтаммытпыт. Магнай директорунан Анна Ильинична Сысолятина үлэлэбитэ. Кинини солбуйбут Роман Семенович Парников олус даҕаны оҕолорго аҕалы сымнаас сыһыаннаах киһи этэ. Оттон иитээччилэрбит Николай Гаврильевич Новгородов, Александра Дмитриевна Таркаева, Ольга Васильевна Шапошникова олус бэриниллээхтик үлэлэбиттэрэ. Дьэ ол да иһин мин кинилэргэ, советскай былааска махталым мунура суох.

Өссө бири бэлиэтиэҕи баҕарыллар. Оччотоогу ыарахан кэмгэ эмчиттэр билиги доруобуйабытын сотору-сотору бэрэбиэркэлииллэрэ. Үгүс оҕону Мэнэ-Хаҕаласка Ой Вэскэ баар санаторнай детдомга ыттан эмтэтэллэрэ. Ол түмүгэр билиги кытаанах олоҕу олоҕорбут, араас ыарахан да үлээ үлэлэбит дьон күн бүгүнүгэр дьэри этэннэ сырыттахпыт.

Евдокия ИВАНОВА,
үлэ, тыһыа ветерана,
Аптааны

1943 — 1954 СЫЛЛАРГА ХАМАБАТТА ДЕТДОМУГАР ИИТИЛЛИБИТТЭРЭ

- 18. Шапошников Михаил Михайлович, Дьокуускай, художник, Саха Республикаһын үтүөлөөх учуутала.
19. Протопопов Наум Николаевич, Хамаабатта, суопшар, спортсмен.
20. Кривошапкин Георгий Ильич, Хамаабатта, учуутал, сир музейын директора.
21. Кычкин Леонид Николаевич, Дьокуускай, СГУ факультетын кафедратын сэбиэдиссэйэ, Саха Республикаһын физическэй культуура үтүөлөөх үлэһитэ.
22. Протопопов Гаврил Петрович, Дьокуускай, тутууга үлэһитэ.
23. Лебедев Николай Петрович, Дьокуускай, тутууга үлэһитэ.
24. Колесов Николай Степанович, 1 Хомустаах, учуутал, экономист, совхозка үлэһитэ.
25. Рехлясов Афанасий Афанасьевич, Нам с., сельстрой МПМК начальнига, Российской Федерация үтүөлөөх тугааччыта.
26. Сабуров Семен Леонтьевич, Дьокуускай, тутууга, балык заводугар үлэһитэ.
27. Ильина Лиана, Түбэ.
28. Степанова Евдокия Александровна, Дьокуускай, театр, Опера уонна балет театрын художник оформительэ, Российской Федерация уонна Саха Республикаһын үтүөлөөх артистката.
29. Рыкунов Николай Михайлович, Нам с., поэт, журналист.
30. Яковлева Варвара Прокопьевна, Саха АССР үтүөлөөх тугааччыта.
31. Куличкин Николай Николаевич, Хатааска үлэһитэ.
32. Чон-Су Анна Т., Комсомольскна Амуре, тутууга үлэһитэ.
33. Дьяконова Гертруда Афанасьевна, Салбан, учуутал.
34. Прокопьева Анна Амбросьевна, Аппааны, кулууп үлэһитэ.
35. Винокуров Константин Саввич, Хамаабатта, рабочай, булчут, пенсионер.
36. Григорьева-Егорова Александра Николаевна, Мэңэ-Хаңалас, Хаптагай.
37. Дьяконова Мария Николаевна, Дьокуускай.
38. Захаров Александр Ильич, Дьокуускай, тугааччы.
39. Попова Анна Александровна, Дьокуускай, Канадскай дэриэбинэ.
40. Федотова Надежда Ильинична, музыкант, музыкальнай оскуола дьонун үлэһитэ.
41. Яковлева Валентина Прокопьевна, Табаба, лесоккомбинат, оҕо музыкальнай оскуолатын директора.
42. Эверстова Мария Матвеевна, Дьокуускай Хаҥаһа.
43. Туласынова Августа Яковлевна, СГУ, латынны тыл преподаватела.
44. Абрамова-Харитонова Клара Николаевна, Дьокуускай, «Сардаана» фабрика.
45. Павлова Евдокия, «Сардаана» фабрика.
46. Габышева Альбина Яковлевна, тутууга «Саха ижженерин» генеральной директора.
47. Соловьева Матрена Тимофеевна, Дьокуускай, рабочай.
48. Стручков Владимир Егорович, Верхоянскай.
49. Портягин Петр, Уус-Алдан, Саһылкаан бөһ., рабочай.
50. Константинов Афанасий Афанасьевич, Дьокуускай, суол инженерэ.
51. Сивцева Юлия Антоновна, Дьокуускай, Культура министерствыгар үлэһитэ.
52. Охлопков Иван Алексеевич, Дьокуускай, тугааччы.
53. Уваровская Клара Гаврильевна, Салбан, үүт заводугар үлэһитэ.
54. Лукина Людмила Петровна, Нам с. олоор.
55. Колесов Степан, Аппааны, механизатор.
56. Петрова Мария Алексеевна, Нам с., учуутал.
57. Иванов Валерий, 1 Хомустаах.
58. Казанов Николай Дмитриевич, 1 Хомустаах, булчут.
59. Эверстов Иван Матвеевич, Уедэй, суопшар.
60. Мордосов Валентин Гаврильевич, Партизан, рабочай.

- 61. Николаева Клара Афанасьевна, Партизан, ыанньыксыт, араас үлэ үлэһитэ.
62. Соловьев Афанасий Егорович, олонхоһут, Өлүөхүмэ 1 Нөөрүктэ-эйитигэр олоор.
63. Поротова Анна Николаевна, Хатырык, ыанньыксыт, араас үлэ үлэһитэ.
64. Винокурова Валентина Саввична, «Комсомольскай» совхозка ыанньыксытынан үлэһитэ.
65. Дьяконова Мария Афанасьевна, учуутал, Салбанга олоор.
66. Сивцев Иван Николаевич, авиация борт-механига үөрөхтөөх, Сельхозтехника үлэһитэ.
67. Сергучева Мария, СГУ-ну бүтэрбитэ, нуучча тылын учуутала.
68. Соломонов Василий.
69. Михеев Иван.
70. Колесов Степан, Севастопольга олоор, музыкальнай үөрөхтөөх.
71. Аргунов Прокопий Матвеевич, араас үлэ үлэһитэ.
72. Ушницкай Дима.
73. Аргунов Семен Никифорович, учуутал.
74. Парников Прокопий.
75. Дьяконов Иван Иванович, араас идэлээх.
76. Антонов Гоша.
77. Захаров Дороеф.
78. Болгунов Елизар.
79. Сергучев Еремей.
80. Егоров Северьян.
81. Сыромятников Гоша.
82. Константинов Конон.
83. Новгородов Владимир Павлович, Ленинградка олоорбута, үрдүк үөрөхтөөх.
84. Филиппов Коля.
85. Федоров Павел.
86. Казанова Шура.
87. Федоров Вася, тутууга үлэһитэ.
88. Яковлева А.
89. Свинобоева Еля.
90. Платонова Мотя.
91. Винокурова Феня, Салбантан төрүттээх.
92. Протопопова Авиатта, Салбантан төрүттээх.
93. Афанасьев Миша, Никольскайтан.
94. Речкин Пионер, Никольскайтан.
95. Егоров Николай Николаевич.
96. Протопопова Варя.
97. Алексеева Вая.
98. Сивцева Юля.
99. Аргунов Дима 1, Кыһыл Таастаахтан төрүттээх, Хабаровскайга үөрэммитэ.
100. Аргунов Дима 2, Кыһыл Таастаахтан төрүттээх, Хабаровскайга үөрэммитэ.
101. Колесов Дима 1, 1 Хомустаахтан.
102. Колесов Дима 2, 1 Хомустаахтан.
103. Кривошапкин Семен Ильич, Салбантан төрүттээх этэ, оҕо сааһыгар өлбүтэ.
104. Герасимов Коля.
105. Федотова Надежда Ильинична.
106. Мальцева Аша Петровна, Дьокуускайга радио хорун солистката.
107. Долгунов Геннадий Алексеевич, Уөһээ Бүлүүгэ баар.
108. Охлопкова Надежда Ильинична.
109. Федотов Василий, музыкальнай оркестрга специалист.
110. Ушницкай А. М., Дьокуускай, врач.
111. Слепцов Егор Романович, Искрага олоор.
112. Марков Афоня.
113. Тимофеев Альберт.
114. Босикова Айти.
115. Петрова Варвара Петровна, эргизэн туйгуна.
116. Дураев Иннокентий, Саха театрын баяниһа.
117. Дураев Петр.
118. Петров Сена, Таастаахтан төрүттээх, совхоз рабочайа.
119. Винокуров Леонид Ильич.
120. Винокурова Мария, Салбантан төрүттээх.
121. Григорьева, Дьокуускайга олоорбута.
122. Попова Маша, эрдэ ыалдьан олохтон туораабыта.
123. Шестакова, Партизанга олоорбута.

ИДЬУО ИИТИННЭРЭР ВЕЛОСИПЕДЫ КЫТАЙДАР ЭРЭ

Интэриэһиргээбэ үлэ Бэс ыйын 28 күнүгэр Арбынга ойуур баһаара тахсыбытын нэһилиэнньэ көмөтүнөн эргитэн тохтоптуттар. Сарсыныгар Нам селотуттан биллэрбитэринэн биэр дьэ олбуоруттан 4 велосипеды, ол иһинэр 3 оҕо киһини, мэлитэн ылбыттар. Эмиэ ити күн Аппааныга биллибэт массына электрической уот остуолбатын тоҕо астаран баран сүтэн хаалбыт. Ир суолун ирдээн «ЗИЛ-130» массына суопшарын С. ГАИ үлэһиттэрэ тутан ылбыттар. Сарсыныгар Аппааныттан биллэрбитэринэн биэр ыаллар 14 саастаах сиэннэрэ дьэтигиттэн барбыт уонна төннүбэтэх. Ити күн Нам селотун аттыгар ойууртан 19 саастаах И. өлүгэ көһүннэ, сабадалааһын быһылытынан бэйэтигэр тийбиммит. Бэс ыйын 26 күнүгэр 1 Хомустаахтан А. уонна В. сайабылыанна түһэрбиттэр, киһилэри кимнээх эрэ кырбаабыттарыгар. Ити күн Искрага биэр ыал гараһыттан микроволновой оһох мэлэһит. Нэдиэлэ устата 57 киһи «баппакка» милицияга кэлэн барбыттар, ол иһинэр 4 сокуоннай сааһын ситэ илик ыгчаттар.

ГАИ ИИТИННЭРЭР МОТОЦИКЛ СЭРЭБИ СВБҮЛҮҮР

2003 сыл 5 ыйын түмүгүнэн республика үрдүнэн элбэх суол быһылаана таһаарыллан ыарахан балаһыаньа үөскөтө. Ол курдук 331 быһылаан бэлэттэннэ, ол түмүгэр 67 киһи өлө, 390 киһи эчэйиһылла. 2002 с. даннай-дараа көрдөрүлүүнэн ордук сайынҥы кэмгэ мотоцикл кыттылыах суол быһылаана элбиэр. Бу сылта мотоцикллаах дьонунан номуо 8 суол быһылаан таһаарыллына, онно 1 киһи өлө уонна 8 киһи эчэйиһылла. 4 быһылаан итирик туруктаах мотоциклиһынан таһаарыллына. 2003 с. СР ис дьыала миһистерствын тэрээһиннээх мероприятиеларын олоххо киллэрэр, мотоцикл кыттылыах суол быһылааннарын сэрэтэр инниттэн бэс ыйын 20 күнүттэн бэс ыйын 30 күнүгэр диэри «Мотоцикл» диэн республикатааҕы операция ыытылынна. Операция кэмигэр мотоцикль итирик туруктаах ыта сылдыр уонна тежжорууу барбатах транспордаах дьон тутулуунулар. В. РЫКУНОВА

ВНИМАНИЮ АБИТУРИЕНТОВ Для Вас работает выездная приемная комиссия Якутского экономико-правового института (филиал Академии труда и социальных отношений). Институт готовит специалистов с высшим образованием на очной, очно-заочной и заочной формах обучения по следующим специальностям: «юриспруденция», «финансы и кредит», «бухгалтерский учет», «анализ и аудит», «налоги и налогообложение». Обучение платное на договорной основе с юридическими и физическими лицами. При оплате обучения действует скидка. Обращаться по адресу: ул. Ленина, 17, кв. 9. Контакт. тел. 21-0-40.

ИИРИЭХ ТЫЛЛАР

Убаастыыр киһибитин, Нам оройуонун судьуйатын ФЕДОРОВА Пелагея Ивановна «Нам улууһун бочуоттаах гражданина» үрдүк аат интэриллибитинэн итигитик-истигитик ээрдэлибит. Баҕарабыт тус бэйэбэр, дьэ кэргэнгэр дьолу-соргуну, чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, сир үрдүгэр баар бары кэрэни, сырдыгы, үгүөнү уонна эппиэттээх үлэбэр үрдүк сипиһилэри. Нам оройуонун суутун коллектива, профкома

БИЛЛЭРИИЛЭР РЕКЛАМА

Куоракка суһаллык 1 хостоох ч/б мас дьыһы 1-кы этээскэ дьэ атыһыланар. Тыһыны уулаах, телефоннаах. Зал борьбы установка аттыгар. 2, 3, 5, 7, 18 автобустар сылдыаллар. Сыаната 200 тыһ. солт. Адырыһа: ул. Жорницкого 30, кв. 4. тел.: 332927.

Продаю 3-комнатную приватизированную квартиру в 4-квартирном арболитовом доме. Огород, хотон, водопровод. Тел.: 21-822.

Куплю 1-2 комнатную квартиру в с. Нам. Тел. посредника: 21-938. Звонить в любое время.

Продается 1-комнатная квартира с пристроем, с теплой теплицей, газ, телефон, центр, приватизированная, огород, душ. Адрес: с. Нам, ул. Юбилейная 2, кв. 3. Обр.: с. Нам, ул. И. Винокурова 30 (посредник). После 18 ч.

Продаю «Москвич-2140» 1982 г.в. за 10 тыс. рубл. Адрес: с. Нам, ул. Аммосова 42, кв. 5.

Продается а/м «Жигули» 1992 г.в. на ходу. Тел.: 21-806.

Продается автомобиль ВАЗ-21063 1993 г. выпуска. Тел. 22-3-63.

Продаю ВАЗ-061, цвет черный, 1996 г. Тел. 25-1-69.

Потребительскому обществу «Илгэ» требуются на временную работу водители категории В, С, Д с опытом работы, без вредных привычек, а также охранники гаража.

Администрация ОАО «Ленагаз» доводит до сведения граждан, потребителей природного газа о том, что за просрочку платежа более 2 месяцев подряд, подача газа будет прекращена без дополнительного предупреждения. Повторный пуск газа производится за дополнительную оплату. Все изменения по оплате за газ (количество проживающих, льгот и т.д.) вносятся с момента представления соответствующих документов. Перерасчет за прошлые месяцы и годы не производится. Техобслуживание и ремонт газового оборудования производится на платной основе. Администрация ОАО «Ленагаз».

«Ленагаз» ОАО администрацията бары айылга гaaһынан туһанааччылар истиилэригэр тиэрдэр: газ төлөбүрүн 2 ый төлөбөтөх абоненнары хос сэрэтиитэ суох араарабыт, ол кэнниттэн иккистээн килбонуута төлөбүрдээ буолар. Газ төлөбүрүгэр киирэр уларыһылар (киһи ахсаана элбээһинэ, абыһааһына, льгота киириитэ о.д.а.) заявление, документ киирибит күнүттэн киллэриллэлэр. Ааспыг ыйдар, сыллар иһин перерасчет аабыллыбат. Газ прибордарын өрөмүөнэ уонна техобслуживаниета төлөбүрдээх оһоһулар. «Ленагаз» ОАО администрацията.

Просим наших водителей удостоверение на имя Эверстова Валентина Ивановича за вознаграждение. Вернуть по адресу: ул. Строительная 61/1, кв. 2.

«Стерх» бааһынай хаһаайыстыба үлэтин тохтоторунан сибээстээн интэриэстээх дьон 2 ый иһинэн кэлэн аахсаргытыгар. Тел.: 21-193.

Table with 2 columns and 4 rows containing various notices and advertisements. Column 1 includes notices from Слепцова Римма Петровна and Слепцова Римма Петровна. Column 2 includes notices from Слепцова Римма Петровна and Василий. The bottom row contains a notice from the laboratory of the Namskaya CLU (KDL).

РЕДАКТОР В.Г. КАСЬЯНОВ
ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура, — 21496; ; бухгалтерия — 21332; факс — 21332; «НАМ» ТРК — 21632; иллюстрация уонна реклама (секретариат), редакционной издательской система — 21141

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, Нам улууһун дьаһалтата, редакция коллектива. Маастабай информация средстволарын туһунан РФ Сокуоннарын тутуһууну хонтуроолуур уонна регистрациалыыар РФ бэчээкэ Госкомитетын СР региональной управлениетыгар 1999 с. алтынны 19 күнүгэр регистрациаламьт нүөмэрэ — Я0085. Конул сыананан атыһыланар. Сурукка ааккытын-суолгутун, үлэтигин, дьэтиг аадырыһын чопчу ыйыҥ. Редакцияҕа киирибит суруктар төннөрүллүбэттэр. Автор этэрэ хаһыат санаатынны мэлдьи биэр буолат. «ЭНСИЭЛИ» - Нам улууһун хаһыата. 678380, Саха Республиката, Нам с., Заложной ул. 4. E-mail: editor@namtsy.sakha.ru

Талылына уонна таһылына «Энсиэли» хаһыат редакциянай-издательской систематыгар. Хаһыат Дьокуускайга «Сахаполиграфиздат» НИПК бэчээттэннэ, Орджоникидзе ул. 38. Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэчээт. лис. Индекс — 54889. Тираһа — 1640 Бэчээкэ илии баттанна — 12:00 ч. 2.07.2003 Сакааһын №-рэ — 79